

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Epărhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

279423

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 „ „ pe 1/2 de an 5 cor.
 „ România și străinătate pe an 14 frc.
 „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte
 etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
 150 de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte
 8 cor., de aci în sus 10 coroane

Corespondințele să adresează redacțiunii

„FOAIA DIECEZANĂ“
 iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
 ADMINISTRAȚIUNEA
 Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

Nr. 134 Pres. ex 1906.

Nicolae

din îndurarea lui Dumnezeu Episcopul bisericii dreptcredin-
 ciose răsăritene în eparchia română a Caransebeșului.

Iubitului cler și popor, dar îndurare și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru carele,
 este în ceriuri!

Iubit Cler și Popor!

„*Dușmănie voiți pune între tine și între muere, între sămënța ta și între sămënța ei; acesta va zdrobi capul tău*“, a zis Dumnezeu cătră șerpe, când l-a blăstămat pentru că a amăgit pe strămoșii noștri, de au păcătuit înaintea lui Dumnezeu, mâncând din pomul cel oprit. Și astăzi, iubiților, sərbăm plinirea vremii, când a trămis Dumnezeu pe Fiul său, cel născut din muere, pentru ca se *zdrobescă capul șerpelui*, și după cum zice sfântul Apostol Ioan, *să strice lucrurile diavolului*. Astăzi, zic, sərbăm venirea în lume a Mântuitorului Christos, carele a sfărîmat puterea diavolului, rădicând omenimea din întunerecul necunoștinței de Dumnezeu la lumina cunoștinței.

Astăzi, iubiților, a *răsărit lumina cunoștinței*, și ea, lumea, dacă se va lăsa condusă de această lumină a cunoștinței, nu va mai umbla orbecând în întunec, ci deadreptu spre adevărata fericire vremelnică și vecinică.

În urma păcatului strămoșii noștri Adam și Eva au fost alungați din raiu, ca se nu pōtă mânca din pomul vieței, éra astăzi, cu Nașcerea Mântuitorului Christos *ni-a înflorit nouă pomul vieței*, ca mâncând din rodul lui se nu perim, ci se avem vieța în Domnul.

Astăzi ne închinăm cu smerenie Mântuitorului Iisus, pe carele cu ochii noștri sufletesci Î-l vedem în scutece înfașat, și fericiți vom fi, dacă vom avea prudentă și vom deschide ochii minții noastre, ca se cunoșcem învățăturile Lui; vom deschide inima noastră, ca aceste învățături se le și păstrăm, și se urmăim lor. Căci *»omul, carele rătăcesce din calea prudentei, a înțelepciunei, repăusa-va în adunarea morților«*, zice înțeleptul Solomon.

Ascultați deci, iubiților, cuvintele mele, ale Arhiepiscopului vostru, carele vin astăzi în mijlocul vostru, ca se sərbăm sufletesc Nascerea Mântuitorului nostru Iisus Christos.

Astăzi, iubiților, mai mult ca ori și când, trebuie se fim conduși de *prudentă*, pe toate terenele, dară cu deosebire în ce privesce biserica și vieța socială și economică, dacă voim se ne asigurăm existența noastră aici pe pământ.

Neamul nostru românesc, iubiților, a primit învățăturile Mântuitorului Christos și păstrând noi aceste învățături în tōtă curățenia lor în sfânta noastră biserică strămoșescă, am su-

portat toate greutățile, și am ajuns zilele de astăzi, nu slăbiți, ci întăriți. Și ore cum s'a putut acesta? Cum am putut noi, și anumit strămoșii și părinții noștri, se trece biruitori prin toate pedecile și prin toate greutățile, aproape de neînving ale timpului trecut? Așa s'a putut, că strămoșii și părinții noștri nu au rétăcit din calea prudenței, a înțelepciunii. Ei cu tărie mare au ținut la legea lor, la biserica noastră, la datinile lor consfințite de biserică, fie fost timp de pace, fie fost timp de grea cumpănă. Și etă-ne astăzi cu credința și legea noastră, cu limba noastră, cu datinile noastre, împreună cu alte popore, cari au fost între împrejurări mai fericite decât noi, și încă cum țisei mai înainte, nu slăbiți, ci întăriți, căci după cum țice psalmistul, „*Domnul dă moștenire, celor ce se tem de numele Lui.*”

Ei bine, iubiților, dacă în trecut așa a fost, așa va fi și în viitoriu. Dacă vom avea prudență și înțelepciune, și astfel vom ținea la legea noastră strămoșească, nu numai că nu vom peri, ci din contră, ne vom întări sufletesce, și existența noastră pe acest pământ va fi asigurată. Prudență și înțelepciune se cere în zilele noastre cu atât mai mult, cu cât mulți se scôlă contra religiunii, contra bisericii, și cu armele falsei științe și filosofii omenescei, seu și cu armele batjocurei, încercă să clatine credința, se dărîme religiunea și biserica, se abată pe cei slabi dela credință și biserică. Aceștia sunt prorocii cei mincinoși, cari nu au în vedere binele și fericirea omenimei, ci mândria lor personală, interesele lor private și materiale. Aceștia dărîmă, dară nu pot nimica zidi; ei, cari voesc să ștergă din sufletul omului credința, dragostea și nădejdea în Dumnezeu, voiesc să pună pe om în șirul viețuitoarelor fără de suflet. Munca lor însă va fi zădarnică, căci și înțeleptul Solomon țice: „*nici o înțelepciune, nici o minte, nici un sfat nu izbutesc asupra Domnului.*”

Da, prudență și înțelepciune se avem, iubiților, pentru că prudența „*este un izvor viu pentru acela, care o are*”, după cum țice tot înțeleptul Solomon, și povățuiți de ea să grijim, ca se nu cădem în curesele ademenitorilor, lingușitorilor.

Pentru credință și biserică mult au suferit înaintași noștri și din suferințele lor ni-au resărit nouă întocmirile bisericesci de astăzi, pe lângă cari putem să mărturisim credința noastră strămoșească. Aceste întocmiri sunt moștenirea noastră părintească, se cuvine deci, să le păstrăm și se le ținem cu sfințenie.

Prudenți și chibzuți se fim în lucrările noastre, și așa se nu deschidem calca cătra iniurii noastre acelora, cari îndrășneți fiind, bîrfesc contra religiunii, contra bisericii, și aședă mintelor ei și contra persoanelor puse spre slujba acestora, ci se urmăm învățăturilor Mântuitorului Iisus, carele cere îmbrățișarea și păzirea învățăturilor, poruncilor Lui și supunere mai marilor, avînd înaintea ochilor noștri cuvintele înțeleptului Solomon: „*omul nelegiuit are căutătura obraznică, dară cel cinstit ia aminte la cărarile sale*”; apoi cuvintele sfîntului Apostol Ioan: „*Tot, cel-ce calcă și nu rămîne în învățătura lui Christos, nu are pe Dumnezeu.*”

Dar, ce voiu țice, iubiților, despre viața socială și economică? Și cu privire la acestea țic, ca, se avem prudență și înțelepciune.

Ceca-ce este societatea omenescă, aceea este în mic familia. Familia este icôna societății, de aceea se și țice, că familia este temelia societății. Familia și societatea stau în strînsă legătură. Și eu, iubiților, dacă vorbesc acum de familie și societate, am în prima linie în vedere societatea, carea constituie astăzi biserica noastră veșdută, familiile din cari constă această societate, seu mai bine țis, pe voi, iubiții mei fi sufletesci.

Dacă în familie barbatul și soția trăiesc în dragoste și înțelegere, éra copii ascultă de părinți, și toți sunt treji, harnici și lucrători, familia este fericită, dă înainte atât în cele morale, cât și în cele materiale, economice. Dacă însă lipsesc acestea, atunci familia e nefericită, dă înapoi, sărăcesce, se prăpădesce. Tot așa stă lucrul și cu societatea. Dacă în societate domnesce dragostea și bunînțelegere, dacă eei mai mici ascultă de cei mai mari, dacă se dă ascultare acelora, cari prin poziția și inteligența lor sunt adevărați conducători, dacă toți sunt desinteresăți și au în vedere numai binele comun, dacă sunt muncitori și nu risipitori, atunci acea societate se întăresce, înaintează și e respectată; altcum, dacă lipsesc acestea, ea se sfărîmă, n'are nici o trecere, se prăpădesce, se subjugă.

Atât familia, cât și societatea trebuie să se razim pe frica lui Dumnezeu. Și sufletul meu se întristéza, de câte ori ved semne, că lipsesc frica lui Dumnezeu. Astfel de semne sunt în familie împreunările nelegiuite, concubinatele, éra în societate însoțirile după interese personale, după interese de partid, cari n'au nimica cu binele comun, ba sunt în stare să jertfescă pentru egoismul lor și cele mai sfinte cause comune. Ce pot copiii învăța în o astfel de familie? Ce pot tinerii învăța în o astfel de societate? Nimica bun, ci din contră, vor face

și ei așa, când vor intra în viață, căci după cuvintele înțeleptului Solomon, *copilul, când va fi bătrân, nu se lasă dela cele ce s'a îndalinat, și de aci urinare este, că nu spre bine, ci tot spre mai rău am merge, dacă nu ne îndreptăm.*

Un alt semn întristătoriu, ce se arată pe unele locuri, este, iubiților, pofta de a trăi ușor, fără de grijă; ușurătatea, cu carea se cheltuiesc agonisela pe lucruri, cari nu trebuiesc, pe petreceri, pe lux în mâncare și beutură, dar cu deosebire în îmbrăcăminte. De aci urmăză că în cele materiale scapătă familia, scapătă comune întregi; lipsa și sărăcia bate la ușă și cere intrare, căci cetim în sfânta Scriptură: *»Cel-ce iubesc petrecerile om al lipsei va fi; cel-ce iubesc vinul și oleiul nu se va înarăți«.*

Deci și în această privință se cere prudență și înțelepciune. Prudența și înțelepciunea adevărată, a cărei început este frica lui Dumnezeu, cere ca familia să se întinzeze prin sfânta taină a cununiei, ca între soți se domnescă dragoste și alipire adevărată, ca pruncii să fie crescuți în legea noastră strămoșască, și de timpuriu să se dedea a fi treji, iubitori de lucru, cruțatori și cinstitori ai celor mai bătrâni, și astfel fiecare familie va deveni o cetățue, în carea domnescă pacea și îndestularea, și va fi scutită de Dumnezeu, căci însuși dăce prin psalmistul despre cel ce se încrede Lui: *»de mine se ține el, deci îl voi mântui pe dânsul, apăra-l-voi pe dânsul, că cunosc numele meu«.*

Vedem, iubiților, că toate neamurile, toate popoarele se năzuiesc, ca să se întărească, să-și asigure existența pe acest pământ. Tot așa trebuie să năzuim și noi, ca să ocupăm un loc cinstit între popoare, și acesta cu atâta mai vârtos, că poporul nostru este dăruit dela bunul Dumnezeu cu însușiri bune și frumoase sufletesci și trupesci. Se cere înse prudență și înțelepciune, ca să dezvoltăm tot mai mult aceste însușiri bune și frumoase. Dezvoltarea acestor însușiri se va împlini mai ușor, dacă va domni armonie și bună înțelegere între noi; dacă nu ne vom lăsa seduși de oameni răuvoitori, cari se apropie de noi cu buze suridende și cu fel și fel de promisiuni; dacă nu ne vom desbina între noi, ci vom avea înaintea ochilor noștri numai binele comun, binele tuturor, și astfel în înțelegere bună, umăr la umăr vom lucra pentru întărirea așezămintelor noastre bisericesci și culturare, și pentru ajutorarea celor mai slabi frați dintre noi; dacă între noi va domni, în sfârșit, dreptatea și iubirea frățescă.

În lupta de astăzi pentru existența joacă rol mare banul, sau averea materială. Popoarele cele mai avute predominază pe cele mai sărace. Noi suntem un popor sărac, căci împrejurările din afară au atras cu sine acesta, dară totuși nu atâta de săraci, încât să desperăm. Avera națională va crește, dacă cu prudență și înțelepciune, ținând seamă de împrejurările schimbate, vom îmbrățișa și acei rami de economie, cari servesc de isvor bogat de venit, precum sunt meseriile și diferiții rami de industrie. Avera națională va spori apoi, dacă cruțatori fiind, din iubire de biserică și de neam, vom putea aduce jertfe pentru biserică, pentru susținerea așezămintelor noastre de cultură, îndeosebi, pentru școlă.

Astfel urmând, mica noastră societate va deveni o cetate puternică, carea nu se va prăbuși. Ea va fi condusă de dreptate și iubire frățescă, era: *»cel ce urmăză dreptatea și iubirea, află viață, fericire și cinste«,* dăce înțeleptul Solomon.

Pe lângă cele dăse până acuma, iubiților, astăzi, când serbăm Nascerea Domnului nostru Iisus Christos, care din iubire nemărginită către neamul omenesc a venit în lume, ve mai îndemn cu cuvintele sfântului Pavel: *»Umblați în iubire, precum și Christos ne-a iubit pe noi«.* Iubiți-ve unii pe alții, ca așa să înaintați în tot lucrul bun. Ține-ți strâns la legea noastră strămoșască, dela carea nimica să nu ve înstrăineze, căci, după cum dăce sfântul Apostol Petru: *»nu este mântuire în nimenea altul«,* decât în Christos, *»nici nu este alt nume sub ceriu dat între oameni, în care trebuie să ne mântuim«.*

Ve sfătuesc, deci, iubiților, primiți în inimile voștre cuvintele Arhierelui voștru, căci ele sunt isvorite din iubire părintescă către voi, și cu dorința ferbinte, ca să ve aducă folose sufletesci. Primiți-le dăce, și urmați lor, pentruca darul Domnului nostru Iisus Christos, și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărțășirea sfântului Duh se fie cu voi cu toți. Amin!

Impărțășindu-ve binecuvântarea mea arhierescă sum Al voștru tuturor

Caransebeș la Nascerea Domnului Iisus Christos, 1906

voitoriu de tot binele

Nicolae Popea
Episcop

Mântuire a trimis Domnul poporului său

Cerul și pământul astăzi s'au împreunat, născându-se Hristos. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit, și omul la cer s'a suit. Astăzi este văzut cu trup pentru om, cel din fire nevăzut. Dănuțesc îngerii toți în cer, și se bucură astăzi toată făptura, pentru Domnul Mântuitorul cel ce s'a născut în Vitleem. Mare și preamărită minune s'a săvârșit astăzi: *Mântuire a trimis Domnul poporului său.*

Norul cel luminos și însuflețit, care purta ploaia cea cerească, a venit să o verse pe pământ, ca să adape fața lui; primăvara darului cu cuvânt negrăit a născut pe cel necuprins, iarna nedumnezeirii risipind. Din norul cel fecioresc, soarele cel mare ni-a răsărit nouă, Hristos luminarea celor ce suntem întru întunec; lumina spre descoperirea neamurilor a venit, îmbrăcându-se cu asemănarea chipului nostru, Fiul Tatălui cel fără de început; că a venit cu sărăcia, întru care s'a îmbrăcat, ca să îmbogațască omenirea cea sărăcită. Înțelepciunea cea ziditoare s'a arătat; norii procești s'au deschis; darul înflorește; adevărul a răsărit; vorbele cele întunecate ale umbrii au încetat, că: *Mântuire a trimis Domnul poporului său.*

Astăzi în Vitleem s'a născut din fecioară, celce are în mână toată făptura; cu scutece ca un prunc s'a înfășat, Dumnezeu cel ce din fire este necuprins; în iesle s'a culcat, cel ce a întărit cerurile de demult întru început; astăzi cel fără început s'a început, și Cuvântul s'a întrupat; astăzi steaua a arătat pe Hristos soarele celor din întunec, care a venit să înoiască făptura. Încunjurat-a steaua, vestind astronomilor pe soarele măririi Hristos, în cetatea Vitleemului și îngerii păstorilor au binevestit, că: *Mântuire a trimis Domnul poporului său.*

Arătat-u-s'a bunătatea și iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Dumnezeu, nu din lucrurile cele întru dreptate care am făcut noi, ci după a lui milă ne-a mântuit pe noi. Nu pentru a noastră vrednicie a trimis Domnul mântuirea, ci numai pentru prea marea sa bunătate. Nici omenirea de pe vremea arătării lui Hristos, nici neamul de astăzi nu s'a arătat vrednic de aceasta. Vedem și în zilele noastre, cum mulțimea fărădelegilor crește, cum se înmulțesc clevetitorii și cei ce s'au răsărit contra bisericii și a așezămintelor ei. Aceia, pe cari biserica și neamul i-a hrănit, s'au întărâtat și s'au sculat contra bisericii și contra neamului lor, și cugelă deșertăciune. Nu este nimic sfânt înaintea lor, calcă în picioare tot ce are un popor mai sfânt: neamul și legea. Pentru că în ochii lor nu are nimic mai mare preț decât interesele personale. Nu este în gura lor sinceritate;

lăuntrul lor este fărădelege. Picioarele lor la răutate alcargă și grabnice sunt a vărsa sânge; dărăpănare și silnicie în căile lor. Și calea păcii n'au cuoscut, pentru că umblă în căile întunecului; se bucură a face rele și se veselesc în răutățile celor răi; ale căror cărări sunt sucite și cari sunt înrăutățiți în căile lor. Cari gândesc nedreptate în inimă: toată ziua rânduiesc răboaic. Ascuțitu-s'au limba lor ca de șarpe; otravă de aspidă buzele lor; venin au după asemănarea veninului de șarpe, ca al viperei surde care-și astupă urechea sa; a căror gură de blestem și de amărăciune este plină; mormânt deschis este gâttelej lor. Nu este temere de Dumnezeu înaintea ochilor lor. Fii ai întunecului sunt aceștia, pentru că clevetirea este o însușire a diavolului. Dar îmbrăca-se vor clevetitorii în ocară și se vor învăli ca eu un veșmânt cu rușinea lor. Și Cel ce șade în ceruri sfărâma-i-va pe ei cu sceptru de fier, ca vasul olarului îi va sparge pe dânșii, că pe bărbatul sânghiurilor și pe nelegiuți urgisește Domnul. Iar cei drepti se bucură întru Domnul, că cererea lor o aude și rugăciunea lor o primește. Se vor rușina și se vor spăimânta foarte toți vrăjmașii bisericii, întoarce-se vor, rușina-se vor fără veste, că: *Mântuire a trimis Domnul poporului său.*

Iar credincioșii să dănuim cu toți și să sălțăm și cu un glas să strigăm; A venit mântuirea tuturor, s'a născut Domnul și mântuește pe cei ce prăznuesc nașterea lui cu dumnezecască înțelepciune. Că mare este Domnul și laudat foarte, și măririi lui nu este sfârșit. Toată zidirea să se veselească acum luminat, că: *Mântuire a trimis Domnul poporului său.*

Roorăți ceruri de sus și norilor ploați dreptatea; sălțați munți cu veselie și dealurile încingeți-vă cu bucurie, că: *Mântuire a trimis Domnul poporului său.*

Ia-ți psaltirea și harfa, sfinte Davide, și dulce cântă; casa Efratului, veselește-te, că: *Mântuire a trimis Domnul poporului său.*

Cetețul.

Influența și urmările alcoolului asupra ființii omeneste.

Căile și mijloacele, prin cari s'ar putea abate poporul dela benturile alcoolice.

(Continuare).

Lipsa de distracție sufletească. Atât agricultorul, cât și meseriașul, întreaga săptămână din zori de ziua până în noapte desvoltându-și puterea fizică, urmează de sine, că în zilele de Duminecă și de sărbătorit, ca zile de repaus, caută distracție sufletească.

Dacă omul inteligent își arogă dreptul, ca de 2 sau 3 ori să viziteze teatrul pe săptămână, este foarte natural, că atât economistul cât și meseriașul caută distracție în timpul liber.

În lipsa de distracție sufletească tineretul propinzând păreții ospătarilor se delectează privind isprăvile imorale ale bețivilor hăbăuci. Așa azi, așa mâine, mereu se obișnuiesc, li-se tâmpește sentimentul moral, mai apoi pierzându-și sentimentul pudorii — încetul cu încetul imitează pe bețivii patentati — și cu timpul pe neobservate răsare când unui, când altui provăzut cu breveta băției, și devine alcoolic.

Lipsa de nutremânt corâspunzător. Nutremântul este susțitorul ființei omenesti. Calitatea și modul de pregătire a nutremântului este una din condițiunile principale ale existenței omului.

O mâncare rea nu contribuie la conservarea și întărirea fizicului omenesc, ci din contra dă anză la ivirea diferitelor morburii, cari pot să aducă cu sine chiar și moartea.

Trupul nutrit la timpul său cu un nutremânt corâspunzător și plăcut, poate rezista cu mai mare ușurință alcoolului seducător, din contra trupul nutrit slab și neregulat însuși caută a-și suplini lipsa prin întrebuițarea alcoolului veninos, care la aparență face pe om a crede, că în adevăr suplinește lipsa nutremântului bun; dar țaranul ușor crezător amar se înșală, când vede sfârșitul tragic al amorului țuichii.

Credința deșartă. În poporul român este credința deșartă, că omul muncitor neapărat trebuie să bea țuică, — altcum trebuie să moară. Adeseori auzim, că Nicolae lucrând foarte mult și de sgârcoit ce eră — nebând răchie, — trupul i-a slăbit și a trebuit să moară.

Poporul atribuie țuichii o putere de întărire și de vindecare asupra trupului, de aceea el se simte fericit, că poate zice: Mulțumită lui Dumnezeu, că până în ceasul de acum am trăit destul de bine, -- răchie am beut întotdeauna etc. sau esclamă cu toată tăria: Când am fost greu bolnav mai anul trecut, dacă aș fi ascultat de doftori — și nu beam spir — acuma aș fi supt iarbă verde.

Pilda rea. Trist, dar adevărat, că în multe comune conducătorii naturali ai poporului, cari au sfânta datorință ca îndosebi prin fapte să premeargă cu exemplu poporului, în ce privește întrebuițarea beuturilor — ei înșiși dau indemnul, devenind chiar obiect de batjocură și hulă înaintea celor treji la minte.

Arătând cauzele cari predispon poporul spre alcoolism — urmează a găsi căile și mijloacele, prin cari s'ar putea reține poporul dela beuturile alcoolice.

Oameni geniali, cari prin stăruință de fer și secole întregi muncind pentru a cunoaște în toată golătatea lui alcoolul, descoperind urmările-i veninoase, dintru început au meditat serios și asupra mijloacelor de apărare.

Oamenii celebri s'au asociat, ca prin o lucrare comună să descopere mijloacele de apărare contra acestui dușman internațional.

Asociațiunea este cunoscută sub numele de „antialcoolistă“ și mai în fiecare an în centrele mai însemnate ale lumii se țin congresele „antialcoolistice“, în cari, în mod științific și pe baza dovezilor reale se discută aflarea mijloacelor de apărare.

Decisurile celebrităților lumii aduse în aceste congrese, n'au rămas fără efect asupra legislațiunii diferitelor state. Astfel prin lege s'au impus impozite mari asupra beutarilor, a cărciumelor, împuținarea cărciumelor, etc.

Toate statele moderne prin legi speciale normează atitudinea autorităților față de „alcooliști“, usurpători de ordinea publică și morală. Așa de ex. arestarea bețivilor, amende în bani, internarea în asile de bețivi etc.

În unele țări legile sânt mai severe, în altele mai liberale.

Din nefericire legislațiunea patriei noastre este una din cele mai liberale față de acest dușman al ordinii și moralei. Până ce în alte țări se observă cu toată rigoarea legile severe contra alcoolistilor, la noi nici legilor atât de indulgente nu li-se dă respectul cuvenit, ci chiar în prezența autorităților, ordinea publică și morală se pălmuește în modul cel mai frivol din partea celor turmentați de beuturile alcoolice.

Că îndelungata osteneală și statornicie a celebrităților, nu a obținut recompensa binemeritată în această direcție, este absolut vina și neinteresarea conducătorilor naturali ai popoarelor, cari nu și-au îndeplinit datorința de supraveghietori și păzitori ai ordinii și moralei prin respectarea legilor introduse de oameni mari.

Dar abstrăgând dela activitatea congreselor antialcoolistice, însăși chemarea apostolică a preoților și învățătorilor, le impune sfânta datorință a lupta cu toată serioșitatea, contra acestui dușman declarat al omenimei.

Preotul în senzul chemării sale este îndatorat a veghia ziua și noaptea, ca lupul să nu-i răpească oile cuvântătoare, despre cari va avea să dea seamă înaintea „Păstorului celui mare“; iară lup mai primejdios și mai risipitor de turmă ca „alcoolul“ nu s'a ivit încă pe orizontul activității pastorale.

Cunoscând cauzele, cari predispon poporul român spre alcoolism, urmează de sine, că și atitudinea preotului trebuie să se conformeze cauzelor.

(Va urma).

Prelegeri din Literatura română

-- de profesorul Minea --

Faza a doua a școlii latiniste

August Treboniu Laurian (1810-1881) și Timotei Cipariu (1805- 87).

Am văzut, că temeinic a fost mai întâi studiată limba noastră de învățații ardeleni, *Micu, Șincai* și *Maior*, cari prin recunoașterea latinității limbii ajung anteluptătorii renașterii noastre naționale.

Observațiuni incidentale și izolate aflăm, ce e drept, și mai înainte. *Ureche* și *Miron Costin* amintesc în scrierile lor, că limba noastră e de origine latină, că ne avem obârșia dela Râmoleni. *Dumitru Cantemir* constată și elemente dacice în limbă. Acestea au rămas însă cazuri izolate. Momentului latinității și romanității noastre nu i-s-a dat importanța cuvenită, nu s'a descoperit, că prin desvălirea origini se poate pune la cale redșteptarea, renașterea națională. Tocmai în această din urmă privință rezidă marele merit al savanților transilvăneni.

Ei au făcut cercetări sistematice asupra limbii. Ei au aceleași principii și le apăra cu aceeași ardoare. Susțin latinitatea limbii, ceea ce va să zică după ei, că limba română nu numai e o limbă latină, ci că nici nu are alte elemente. Toate celelalte limbi, cu care a venit în contact, n'au avut nici o influență mai mare asupra ei și că cele câteva cuvinte străine pot fi scoase afară din limbă și înlocuite cu vorbe latine. Era doar vorba de a combate pe adversarii politici ai noștri, cari îndrăsniseră a contesta chiar și caracterul harnic latin al limbii noastre. De altă parte s'au străduit acești savanți să documenteze, că limba română s'a format la nordul Dunării și că Romanii urmașii colonilor aduși de Traian vecinic au stărunit în Dacia. Operile lor stimulară la noi curiozitatea pentru studiile filologice, prin ceea ce au pus baza filologiei române.

Ideile lor aflară continuatori. Aceștia constituie pe la mijlocul veacului trecut și'n a doua a lui jumătatea *faza a doua a școlii latiniste: Laurian și Cipariu.*

Ca și Micu, Sincal și Maior, așa și Laurian profesază și combat pentru aceleași idei: latinitatea limbii și stăruinta Romanilor în Dacia traiană. A scris prin urmare atât filologie, cât și istorie.

Dupăcum e însă foarte firească activitatea lui e cu mult mai fanatică, mai intransigentă. Scrierea sa *Tentamen criticum* e scriere de valoare, dar studiază gramatica unei limbi ideale, a cărei alcătuire i-a fost programul întregii sale vieți.

Limba română e limbă curat latină. În decursul vr. murilor s'au furișat în limbă și vorbe străine, cari însă, ca să nu mânjească latinitatea trebuiesc și pot fi scoase afară. Așa gândia el și așa a și făcut. Când Academia română îl incredință cu alcătuirea unui dicționar, în două volume mari dă el toate acele cuvinte, despre cari credea, că-s latine, iar vorbele străine le pitulează în un *glosar*. Firește, că la stabilirea latinității, or nelatinității cuvintelor s'au comis mari greșeli, dicționarul a fost perhoresecat ca ceva, ce nu conține limba românească din veacul 19. În limba dicționarului nimeni n'a putut recunoaște limba românească, de aceea nici nu l-au luat în serios. Se născuse mort.

August Treboniu Laurian s'a născut în 20 Iulie 1810 aproape de Sibiu, în satul Fofeldea. Și-a făcut studiile la Cluj, Sibiu și Viena. Mai întâi fu profesor la București, unde dimpreună cu Bălcescu scoase în 1845 *Magazinul istoric*.

Luă parte activă la marea mișcare ciscarpatiună din 1849 și alături de Bărnăuț, Cipariu și Papiu-Iliarianu duse un rol de frunte. La 1850 fu chemat în Moldova, unde organiză școalele și edă *cronica lui Sincal*. Avu parte activă la înființarea celor două universități române, fu profesor universitar de limbile clasice la București și membru al Academiei române, în care calitate publică *Dicționarul limbii române* (în colaborare cu I. C. Maxim) 2 vol. 1871 și 1876, precum și *Glosar* (în colaborare cu I. C. Maxim), București,

1871. Textul acestui dicționar al limbii române îl prevestise el în lucrarea sa: *Tentamen criticum* în originem, derivationem et formam lingua Romanae in utraque Dacia vigentias, vulgo valachicae Viennae 1840. Scrise el de mai multe ori atât latinește, cât și românește *Istoria Românilor* (d. o. Iași 1853).

Întreagă viața sa e strâns legată de marile și repentinile schimbări culturale, prin cari a trecut românimea. Bustul său așezat pe piața Lușaci din București vesteste marile lui rol cultural.

Cultivând filologia, scrii istoria noastră, ce se începe la el de odată cu a Romanilor, Laurian, a fost o zală trebuincioasă în seria redșteptărilor neamului. Căci acesta a fost scopul vieții lui: filologia și istoria erau armele, cu cari se alunga besna și întunerecul, ce întelenit ținuse veacuri neamul românesc.

(Va urma).

O lămurire

Foaia locală „*Karânsbeser Zeitung*” al cărei redactor este dl *Andrei Lillin*, publică sub titlul: „*Karânsbeser Spaziergänge*” în nr. său din 25 Decembrie, 1906 următoarea foia:

„N'ar crede omul că bestii se ascund în haina sfințită a preoției și prin ce fel de machinațiuni misereabile a fost profanată deja reverenda. Un astfel de individ se învârte de ani de zile ascuns în haina de preot în mijlocul nostru, subminează și îndârjește — firește, totdeauna prin o a treia persoană — nu numai în familiile și în cercurile sociale cele mai onorabile, pe membrii acestora între sine și pe unul în contra celuilalt, ci calumniază și murdărește chiar și autoritățile sale superioare bisericesti într'un mod ne mai pomenit până acuma. Noi numai am dori să atragem atențiunea Consistorului de aici asupra faptelor scandaloase ale acestor fel de indivizi, cari sub reverendă fac diferite gheșefturi murdare și numai onoare nu fac stării de preot gr. or. Aceste bestii nu sunt vrednice să poarte haina sfințită a preoției și de aceea ar trebui să li se rupă reverenda de pe ei și să fie arătați poporului în adevărata lor formă! Trebuie expuși batjocurii publice acești blasfematori!

„Însă cât de departe ajunge obrăznicia și ura personală și ce se inscenează pentru a arunca cu cea mai mare lipsă de conștiință în prăpastie inimici personali mai puțin favorizați de noroc, dar superiori în spirit, ne dovedește următoarea istorioară murdară: Un biet țaran din comunele învecinate avuse la casa de păstrare „*Sebeșana*” din loc un cambiu în mărime de 112 coroane, ce țaranul în loc de bani l-a dat unui avocat de aici pentru apărarea într'o afacere criminală cu imputernicirea, ca avocatul să escompteze cambiul la numitul institut și în scopul regulării acestuia prin o plenipotență în scris a îndreptățit pe avocat să-i subscrie acesta numele pe cambiu. Acum directorul rafinat al acestui institut, un anumit Nicolae Ionescu, îndată a aflat în aceasta o crimă, pentru a nimici deodată pe colegul său. Vrednicul său frate, Petru Ionescu, a fost trimis în satul respectiv al bietului țaran, ca să-i împărtășească, că cambiul său îl va protesta, dacă nu-l va regula. N'are decât să se ducă la fratele său, la Nicolae Ionescu, care este avocat și care va regula toate celelalte.

„Când bietul țaran, fără nici o bănuială, venise dela sat, a primit dela Nicolae Ionescu 112 coroane bani

gata numărăți în palmă, ca să scoată cât de grabnic cambiul „falsificat“. Ionescu credeă acum, că are la mână o armă contra inamicului său și a grăbit să facă arătare criminală pentru falsificare de cambiu contra avocatului dușmănit, pe temelul cambiului câștigat într'un mod atât de miserabil. Aceasta totuș e depravarea cea mai mare! Alăcearea, firește a ajuns la pertractare, care însă, se înțelege, s'a slășit cu înfrângerea rușinoasă a acestei părechi de frați Ionescu. Și acest fel de oameni ocupă locuri de frunte! Ce să mai zicem aci?

„Da, depravarea derivă dela Țigani!...“

Așa scrie „Karänsbeser Zeitung“. Pe cine atinge — în întregimea sa — foia reproducă, e chestie, ce eu, care de mult am încheiat-o cu polemii personale ziaristice, nu o discutăm.

Vin însă cinstiții de „Renăscători“ și cu graiul și în scris (Vezi „Renașterea“ din 30 Decembrie n. 1906) susțin, că iată ce scriu străinii despre mine, căci pe mine mă privesc cuvintele: „Bestia... în haina sfântă, etc. etc.“

De susținerea „Renăscătorilor“, rid — afară de trei-patru fețe cinstite — și copiii din Caransebeș, cari prea bine își cunosc oamenii, și ca să se convingă și „Renăscătorii“ pe cine privesc cuvintele „Bestia... etc.“ dăm loc următoarei „Lămuriri“, ce s'a trimis la Redacțiunea „Foi Diecezane“:

„În numărul nostru din 25 Decembrie a. tr. sub rubrica „Foiță“ și sub titlul „Preumblări caransebeșene“ am adus un taifas, în care noi am atins și o persoană din starea preoției gr. or., persoană, care în Caransebeș și împrejur e cunoscută prin machinațiunile sale. În Nr. 51 din 30 Decembrie a. tr. a apărut în foia săptămânală „Renașterea“ de aici un articol, care voește să producă impresia ca și când redacția acestei foi n'ar fi știut pe cine am înțeles prin acea persoană preoțască și se face încercarea în acel articol a arunca învinuirile rădicate de noi pe unii membri onorabili ai preoției de aici.“

„A fost departe de noi a ne apropiă în oarecare chip de acele persoane onorabile, cari din partea foi „Renașterea“ dela început au fost învinovățite prin calomniile cele mai necvalificabile, și despre a căror onorabilitate noi suntem deplin convinși.“

„Noi declarăm prin aceasta, că acele învinuiri făcute de noi, cari prin foia „Renașterea“ se interpretează în favorul propriu, nu se refer la acele persoane, cari sunt în continu dușmănos atăcate de numita foie, ci le-am făcut la adresa unor astfel de persoane, cari s'au făcut vinovate de aceste uneltiri nerușinate și cari stau chiar foi „Renașterea“ foarte de aproape“

„Redacțiunea foi „Karänsbeser Zeitung““.

Mai trebuiesc lămuriri? Cine nu știe astăzi persoana preoțască, — ca să n'o numim cu numele, cel merită — care stă „foi Renașterea foarte de aproape“?

P. Barbu.

Varietăți

Revistă pedagogică. Mai mulți profesori dela seminarul „Andreian“ din Sibiu, sub conducere d-lui Dr. Petru Șpan, vor scoate o revistă pedagogică lunară sub numirea de „Vatra școlară“, care va apă-

rea cu 1 Ianuarie 1907. „Vatra școlară“ va publica studii pedagogice luate pe baza celor mai noi și mai bune cercetări științifice; acestea le va ilustra cu lecții de model, și va informa despre cele mai bune cărți școlare și literare; va discuta năcazurile, lipsurile, durerile și dorințele învățătorilor, contribuind din răspuțeri la îmbunătățirea sorții lor. Abonamentul e 6 coroane la an. Abonamentele și corespondentele sunt a se adresa: Redacției și administrației revistei „Vatra școlară“ în Sibiu, strada Măcelarilor 30.

Societatea național-culturală „Patria“ a studenților români din München s'a reorganizat. Comitetul pe semestrul de iarnă 1906-7 s'a constituit în modul următor: *Prezident:* Cănd Căm. et Dr. juris, Th. G. Pârjolescu; *Secretar-bibliotecar:* Cănd. Electroteh. Gh. Coriolan-Peșteanu; *Cassar:* Cănd. Mech-Sup; Petru Mocanu. — Comisiunea literară-artistică: N. Mantu (Presid), Radu Culcer, I. Budu și Gh. Coriolan-Peșteanu. — Cu această ocaziune, rugăm autorii români să binevoiască a trimite câte un exemplar din opurile lor, pentru sporirea bibliotecii (Hes-strasse 396/II M) ca prin ajutorul acesteia să-și poată mai ușor îndeplini societate misiunea ei național-culturală.

Aviz literar! Preotul din Curtici, Ioan Niculescu, are de gând a edita cu litere străbune „**propovedanii**“ la **ingropăciunea oamenilor morți** *izvodile de învățatul preot Samuil Klain de Sad, tipărite întâiaoară la 1784, scrise pe înțelesul poporului.*

Bibliografie

A apărut Nr. 1 (anul III) din „**Economia**“, foie economică ilustrată, cu următorul cuprins: *Viețea plantelor iarna; Viile dela Mehadia; Nutrirea pasierilor iarna; Încovoierea coarnelor la vite; Starea s'ământurilor și starea agriculturii la 15 Decembrie 1906 Informațiuni: Dela Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului; Catalogul nou al firmei R. Weber; Ajutor de stat pentru cumpărarea vitelor de prăsilă; Exportul de unt la Hamburg; S'au scumpit sacii pentru bucate; Curs de economie rurală; Aviz pentru proprietarii de vii; Dispoziții excepționale pentru împedecarea furtului de lemne. Varietăți: Adăparea vitelor iarna; Să slobozim toamna și iarna gămile prin grădini; Pomii noștri iarna; Oțet de miere; Moloz de var și margă; Gunoirea pământului cu udul de vite iarna; Păstrarea merelor; Florile cari iernează; O ceară pentru pomi; Cum trebuie ținută făina? Drumurile de câmp; Regule pentru muls; Lapte mai bun; Agricultură Japoniei; Vinzarea ouălor cu cântarul. Economia de casă: Cum să apără trandafirii contra gerului? Pentru grădinile de legumi. — Foia apare odată pe lună în Caransebeș sub redacția magistrului silvanal Alexandru Diaconovich. Abonamentul pe an 4 coroane; pe 1/2 an 2 coroane.*

Publicațiune

Se aduce la cunoștință interesaiților, că „Gerboviceana“ societatea comercială pe acții — în adunarea generală ținută la 14-lea Iunie 1906 a hotărât pe baza §-lui 29. din Statutele sale

licuidarea

ce cu aceia se aduce la cunoștință interesaiților, dar

mai vartos a creditorilor, sa-si insinue fiecare la subscrisa directiune cat mai curand eventualele pretensiuni, dar mai mult pana in 6 luni socotite dela a 3-ia publicare a acestui anunt, caei altcum isi pierd dreptul.

Gerbovet in 18 Decembrie 1906.

[78] 3—3

Dănilă Ciortus
membru în direcțiune.

„Gerboviceana“
societate comercială pe acții,
Sub liquidare:
Mihail Zunia
director executiv.

Directiunea societății pe acțiuni „Gloria“ din Făget, în înțelesul concluzului adus de adunarea generală ținută în 24 Noiembrie a. e. provoacă pe posesorii acțiunilor Nr.ii 101—130, 190—200, 223—259, 334—652, 655—1200, ca în decurs de 30 zile dela a 3-a publicare apărută în această foaie să solvească suma restantă de 30 cor. respective de 50 cor. pentru fiecare acție, căci la caz contrar față de respectivii se vor aplica dispozițiunile §-lui 12 din statutele societății și respective ale §-lui 170 din legea comercială.

Făget, 25 Decembrie 1906.

[81] 2—3

„Gloria“
societate comercială pe acții.

Concure

Conform decisului Venerabilului Consistor dtdo 22 Septembrie a. e. Nr. 3465 B se scrie din oficiu concurs cu termen de 30 de zile pentru întregirea parohiei de clasa I din **Petroman**.

Emolumentele:

1. 1½ sesiune parohială cu un complex de 62 jögere 489 stâng. □, pământ arător, din care alegându l preot va folosi numai ½ de sesiune până la depu area datoriilor ce însărcinează sesiunea folosită de răspundutul preot Vincentiu Goit.

2. Alegându-l preot are să poarte toate sarcinile după pământul ce-l folosește.

3. Locuința naturală în casa bisericei Nr. 372 cu gradină de 1118° □. Se observă, că reparaturile interne: văruierea resp. vâpsirea chiliilor, apoi facerea din nou a geamurilor sparte dela ferești și uși, cad în sarcina preotului ales.

4. Stola și birul uzuat.

Petițiile de concurs instruate conform prescrierilor statului organic bis. și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, au a se înainta oficiului protopresbiteral în Ciacova (comitatul Timiș).

Reflectanții sunt poftiți a se prezentă cu prealabila încunoștiințare a protopresbiterului tractual în vr'o Duminică sau sârbătoare, nu însă în ziua de alegere, în sf. biserică spre a-și arătă desteritatea în cântare și oratoria bisericească.

Ciacova în 10 Noiembrie 1906.

[79] 3—3

Ioan Pinciu
protopresbiter.

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistor diecezan dtdo 16. Octombrie 1906 Nr. 3979 ex 1906 se scrie concurs pentru ocuparea parohiei gr. or. rom. de clasa primă din **Moldova-nouă** (Boșneag) protopresbiteratul Bisericei albe cu termen de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs în organul „Foaia Diecezană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Relut pentru sesiunea parohială, dela Societatea căilor ferate austro-ungare, 600 cor.

2. Dela Societatea Căilor ferate optsprezece metri lenne.

3. Stola și venitele usitate.

4. Cuartir liber în casa parohială cu șasă chilii și alte edificii laterale.

Parohul alegând este purtătorul oficiului parohial.

La materia Moldova nouă aparțin filialele Padina-Mateiu și Carlsdorf, fiind însă aici post de capelan sistemizat. parohul are venitele numai dela două părți de trei din materie, adecă după usul de până acum.

Venitele scripturistice din materie compet numai parohului.

Reflectanții la acest post vor dovedi, că au calificațiunea prescrișă pentru parohii de clasa primă și documentele le vor înaintă comitetului parohial gr. or. rom. din Moldova nouă adresându-le Prea On. Oficiu Protopresbiteral al Bisericei albe la Iam.

Concurenții sunt poftiți a se prezentă în vre-o Duminică sau sârbătoare — cu prealabila învoire a protopresbiterului concerninte — în s. biserică, dar nici de cum în ziua alegerii. [80] 3—3

Moldova nouă la 22 Octombrie 1906.

Traian Oprea m. p. **Aurel Popoviciu** m. p.
președinte. notar.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistor diecezan dtdo 12 Decembrie a. e. Nr. 4910 B. se scrie concurs pentru ocuparea postului de *capelan* pe lângă preotul Luca Lazarescu din **Ferendia**, protopresbiteratul Vêrșet cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumentele sunt:

a) A treia parte din sesiunea parohială.
b) A treia parte din birul parohial de 320 cor.
c) A treia parte din paușalul de cununii 120 cor.
d) A treia parte din stola uzuată și alte venituri accidentale.

e) A treia parte din banii de cuartirul parohial de 160 cor., până la edificarea unei case parohiale.

Să obsearvă ca emolumentele de sub: b, c și e, să plătesc din cassa S. Bisericei.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită recursele instruate conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Ferendia. Oficiului protopresbiteral din Vêrșet.

Tot odată sunt poftiți a se prezentă în vr'o Duminică ori sârbătoare în s. biserică spre a-și arătă desteritatea în cântare și oratorie.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 17 Decembrie 1906. 1—3 [83]

Luca Lazarescu
președinte.

Achim Miloia
notar.

În conțelegere cu mine: **Traian Oprea** protopresbiter.

Aviz.

Dr. Gergely Illés avocat și'a deschis

cancelaria advocațională

în Caransebeș, strada principală

în casa Dlui Rezács.

1—2 [81]